

Protestantse Gemeente
Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân

Rond de Preekstoel

oktober, november en december 2025

Bij de foto op de voorzijde:
In de tentdienst van 7 september mochten we weer
Dodo van Haska en broeder Isidorus begroeten,
twee goede oude bekenden.

De 12-eeuwse Langezwaags altaarsteen.
Afmetingen: 160 tot 148 cm lang en 71 tot 84 cm breed.
Soort steen: zandsteen

Rond de Preekstoel

Gemeentebblad voor de Protestantse Gemeente
Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân

67^e jaargang nummer 6 oktober, november en december 2025

Kopijdatum volgend kerkblad: **7 december 2025**

Redactie : dominee Frans Willem Verbaas, Rinse Spits,
Jelly de Vries

Contact : Voor informatie over kopij, verhuizing of
andere wijzigingen en vragen kan jij / kunt u
contact opnemen via kerkblad@kerklangezwaag.nl
of via Jelly de Vries 06 20 68 15 55.

Dominee Frans Willem Verbaas werkt voor de gemeenten
Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân en Tijnje -Terwispel. U kunt
dominee Frans Willem Verbaas bereiken via telefoonnummer
0513 85 69 92 of 06 39 51 08 98 of
via e-mail dominee@kerklangezwaag.nl.

INHOUD

2/3	Om te beginnen...	9/10	Collecte
3/4	Kerkdiensten	10/11	Hoe kwam het christelijke geloof in Friesland – deel 5
4/5/6/7	Gemeentenieuws en -activiteiten		
7	Kerkendag 26 oktober 2025	11	Kleur-/tekenplaat
7/8	Uit de regio - inspiratie	12	Woning diaconie / Contactgegevens kerk

→ *Binnenzijde achterkant:* **gedicht**

Om te beginnen...

De terugkeer van de Verloren Steen

In het najaar van 2022, we woonden nog maar net in Langezwaag, bezochten Marianne en ik in het Fries Museum te Leeuwarden een indrukwekkende expositie over de geschiedenis van Friesland: *Vrijheid, vetes, vagevuur – de middeleeuwen in het noorden*. Tussen oeroude wapens, kledingstukken, beelden en andere voorwerpen troffen we een 12^e-eeuwse altaarsteen uit Langezwaag. Verbaasd stonden we te kijken naar een roze, onregelmatig gevormde steen van ongeveer 160 cm lang en 80 cm breed. Naast de steen hing een bordje met de volgende informatie:

Het altaar is de belangrijkste plek in de middeleeuwse kerk: alleen priesters mogen het altaarblad aanraken. Het is de plek waar de priester de mis opdraagt en de belangrijkste sacrale handelingen voltrekt. Vaak is het altaar voorzien van vaste attributen, waaronder kandelaars en een kruis. De vijf kruisjes op de altaarsteen verwijzen naar de kruisigingswonden van Jezus. De holte in de steen diende als opbergplek van een relik van een heilige (bijv. een stukje bot of een tand). De Langezwaagse altaarsteen dateert uit 1100-1200, is gehakt uit zandsteen en maakt onderdeel uit van de collectie van het Fries Museum, Leeuwarden.

Als kersverse *Langsweager* wilde ik hier natuurlijk meer van weten. Dorpsgenoten en ook het internet vertelde mij de aanvullende verhalen. De altaarsteen is gehouwen uit een steensoort die waarschijnlijk uit de Duitse Eifel afkomstig is. De steen fungeerde aanvankelijk als altaar in de eenvoudige middeleeuwse kerk die tot 1781 in Langezwaag heeft gestaan, op de plek van de huidige kerk. Maar in 1781 was de steen al van zijn functie ontdaan. Toen Langezwaag rond 1600 overging naar de reformatie werden typisch rooms-katholieke elementen zoals beelden en het altaar uit de kerk verwijderd. De altaarsteen heeft daarna lange tijd dienstgedaan als drempel: kerkgangers liepen er gewoon overheen. Op een gegeven moment heeft de altaarsteen zelfs gediend als muur van het urinoir aan de noordzijde van de kerk. Met de kennis van nu zeggen wij: erg fijngevoelig was het allemaal niet. Na een van de kerkrestauraties in de vorige eeuw is de steen eigendom geworden van het Fries Museum, die de steen op zijn beurt langdurig uitleende aan het kerkmuseum in Jannum (tussen Dokkum en Birdaard). Na de grote tentoonstelling in Leeuwarden van 2022 is de steen gereinigd en in een depot van het Fries Museum verdwenen.

Een jaar geleden rees bij enkele kerk- en dorpsgenoten het idee om de altaarsteen terug te brengen naar Langezwaag. Toen het Fries Museum in de gaten kreeg dat ons verzoek serieus was, stemde men toe in een langdurige bruikleen. Hielke de Vries hielp met leggen van de contacten. Erik Zwaagstra ontwierp een tafel waarin de steen veilig en

Het laswerk voor de vitrinetafel, waarin de altaarsteen komt te liggen, wordt verzorgd door Leo Veldman.

goed zichtbaar kan liggen onder een glasplaat. Leo Veldman is inmiddels bezig de tafel te lassen. Jimmie de Haan, werkzaam in het grafonderhoud, wil het transport op professionele wijze verzorgen. In overleg met Jan Postmus worden een aantal administratieve zaken geregeld. Als alles goed gaat, komt de steen volgende maand, in november, weer 'naar huis'. De tafel met daarin de altaarsteen zal als liturgische tafel gaan fungeren. We denken nog na over de vraag waar we de huidige, eveneens eeuwenoude, liturgische tafel een plek gaan geven.

De exacte datum van de terugkeer van de verloren steen (zie foto binnenkant voorzijde van dit kerkblad) naar Langezwaag is nog niet bekend, maar we hopen dat hij op zondag 30 november, de Eerste Advent, terug is in de Mattheüstsjerke.

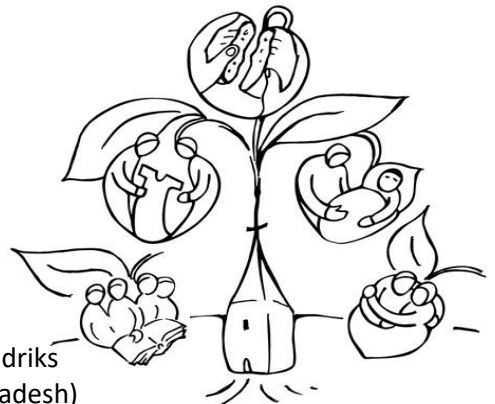
We zullen dan zeker stilstaan bij deze bijzondere steen die ons verbindt met de geschiedenis van Langezwaag en met het geloof van vorige generaties. Ik denk al na over een passend Bijbeltekst. Misschien wordt het 'God, mijn steenrots, bij U kan ik schuilen' (Psalm 18:3). Of: 'De steen die de bouwers afkeurden, is de hoeksteen geworden' (Psalm 118: 22, Marcus 12: 11). Of toch maar de gelijkenis over de 'terugkeer van 'de Verloren Zoon' (Lucas 15:12-32)?

Dominee Frans Willem Verbaas

Kerkdiensten

19 oktober
11.00 uur

ds. P. Hulshof
ouderling van dienst Sietske Hendriks
collecte Werelddiaconaat (Bangladesh)
dienst in **Langezwaag**, organist Jan Postmus

26 oktober
9.30 uur

Raad van Kerken
start in de **Skâns Gorredijk**
Maaltijd en activiteiten in **Ontmoetingskerk**
→ zie voor meer informatie pagina 7

Regionale Kerkendag

2 november
10.00 uur

ds. Frans Willem Verbaas
ouderling van dienst Rinse Spits
collecte Najaarszending (China)
dienst in **Langezwaag**, organist Annette Notenbomer
→ met aansluitend **gemeentevergadering**: informatie pagina 5

16 november 10.00 uur	mw. S. Zwart ouderling van dienst Geartsje Cuperus collecte Bartiméusfonds dienst in Langezwaag , organist Jan Postmus	
30 november 10.00 uur	ds. Frans Willem Verbaas ouderling van dienst Leo Veldman collecte Zending (Rwanda) dienst in Langezwaag , organist Annette Notenbomer	1e Advent
14 december 10.00 uur	ds. C. Schlette ouderling van dienst Martine Zwaagstra collecte Werelddiaconaat (India) dienst in Langezwaag , organist Annette Notenbomer	3^e Advent

Tussentijdse wijzigingen zijn niet helemaal uit te sluiten

Tijd en plaats kunt u ook vinden via onze website: www.kerklangezwaag.nl

Of ontvangt u de nieuwsbrief van de kerkenraad

Of u ontvangt een bericht via [facebook.com/pknlangezwaag/](https://www.facebook.com/pknlangezwaag/)

Kijk voor actuele informatie ook op :

www.classisfryslan.nl

www.raadvankerken.nl

**Protestantse Kerk
Classis Fryslân**

Gemeentenieuws en gemeenteactiviteiten

Herfstvakantie predikant

Van **zondag 19 tot en met zaterdag 25 oktober** heb ik herfstvakantie. Goede kans dat ik die vakantie ga besteden aan het 'op orde komen' op ons nieuwe adres in Heerenveen. In pastorale situaties kunt u via de kerkenraad in contact komen met een vervangende predikant. Op zondag **26 oktober** is mijn vakantie weer voorbij, dan mag ik samen met voorganger Ruwan van der Iest op de regionale kerkendag te Gorredijk een duo-preek houden over de wisselwerking tussen geloof en muziek.

Gaande en komende kerkrentmeesters

Martine van Steivoort en haar man **Erik Zwaagstra** zullen op **zondag 2 november** afscheid nemen als kerkrentmeesters in onze gemeente. Op dezelfde zondag zal ons Heerenveense gemeentelid **Co Gelderloos** in hun plaats worden bevestigd in het ambt van ouderling-kerkrentmeester. De kerkenraad was enorm verheugd, toen Ko deze zomer vrijwel direct 'ja' zei op de vraag of hij ouderling-kerkrentmeester in onze gemeente wil worden. Ko heeft tot zijn pensioen gewerkt in financieel-administratieve functies, en die

ervaring wil hij gaan inzetten voor o.a. de ledenadministratie en de actie kerkbalans. Als ouderling en lid van de kerkenraad zal zijn bijdrage aan ons gemeentelven ongetwijfeld breder worden.

Martine heeft de afgelopen jaren haar bijdrage geleverd als kerkenraadslid, kerkrentmeester en 'manus van alles'. Met Martine verliezen we ons jongste kerkenraadslid! Erik was geen lid van de kerkenraad, maar heeft een fikse bijdrage geleverd aan het onderhoud en beheer van onze gebouwen. De recente grote opknopbeurt van de kosterwoning, de dokterspraktijk en Het Lokaal komen voor een flink deel op zijn conto. Gelukkig blijft Erik op de achtergrond beschikbaar voor (deskundig) advies.

Martine dank voor het delen van je enthousiasme, Erik, dank voor het delen van je tijd en deskundigheid, en Ko: geweldig dat jij het stokje van Martine en Erik wil overnemen! Allen Gods zegen toegewenst!

Gemeentevergadering aansluitend op de dienst van zondag 2 november

In de kerkdienst van zondag 2 november treden Martine Steinvooft en Erik Zwaagstra dus terug als kerkrentmeesters, terwijl Co Gelderloos zal worden bevestigd als de nieuwe ouderling-kerkrentmeester. Na deze dienst zijn alle gemeenteleden welkom op een korte gemeentevergadering, waarin de kerkenraad u wil bijpraten over twee onderwerpen:

1. Het invoeren van het deel-beleidsplan Veilige Gemeente. Protestantse gemeenten worden tegenwoordig geacht zorgvuldig aandacht te besteden aan sociale en mentale veiligheid. Dit betekent dat op de website de nodige informatie moet zijn te vinden over omgangsregels ('Gedragscode') en de bereikbaarheid van vertrouwenspersonen, bij wie een eventuele melding van ongepast gedrag kan worden gedaan. Ook zal er voortaan een VOG (=Verklaring Omtrent Gedrag) worden aangevraagd voor kerkelijke vrijwilligers en beroepskrachten die namens de kerk bezoekwerk doen of andere contacten onderhouden. De kerkenraad wil graag mondeling toelichten wat ons als kerkelijk gemeente rond dit thema te doen staat.
2. Verhuur van de pastorie. Zoals inmiddels wel bekend is, hebben de predikant en zijn vrouw een huis gekocht in Heerenveen, en gaan ze half oktober verhuizen. Daarmee komt de pastorie vrij. Inmiddels hebben zich enkele mensen gemeld die de pastorie wel voor korte of langere tijd willen huren. De kerkenraad wil de gemeenteleden bijpraten over de te verwachten gang van zaken.

Groothuisbezoek in Jonkerslân op woensdagavond 19 november

Op zondag 9 februari van dit jaar hebben we een goed bezochte kerkdienst gehouden in De Lytse Jonker, het Dorpshuis van Jonkerslân. We kwamen op het idee om eens te gaan buurten, omdat ons kerkelijk leven zich vooral in Langezwaag concentreert, wat gezien de ligging van het kerkgebouw natuurlijk niet zo vreemd is. Maar Luxwoude en Jonkerslân horen er ook bij, vandaar het uitstapje naar Jonkerslân. (In 2026 gaan we onszelf uitnodigen in het Dorpshuis van Luxwoude!) Het leek ons een goed idee om een vervolg te geven aan de kerkdienst in Jonkerslân. Dat gaan we doen door in hetzelfde dorpshuis op woensdagavond 19 november een groothuisbezoek/gespreksavond te organiseren. Op deze avond zullen we vragen op tafel leggen als: Hoe kijken we terug op de kerkdienst in

De Lytse Jonker? Wat houdt de mensen in Jonkerslân bezig? Hoe kijkt men in Jonkerslân aan tegen de Protestantse Gemeente Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân? Wat zou de kerk voor Jonkerslân kunnen betekenen? De kerk speelt in Jonkerslân ogenschijnlijk een kleine rol – is dat altijd zo geweest? Nogal wat bewoners van Jonkerslân die naar de kerk gaan, kiezen voor een andere kerkelijke gemeente – is daarvoor een specifieke reden? Heeft u misschien een vraag of verzoek aan de PG Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân? Leden van onze gemeente die in Jonkerslân wonen, krijgen in november een persoonlijke uitnodiging voor deze avond. Via dorpskrant De Lytse Jonker zal er een algemene uitnodiging uitgaan naar alle Jonkerslanders. Maar we hopen dat er ook kerkleden uit Langezwaag en Luxwoude zullen zijn die zeggen: interessant, ik ga op woensdagavond 19 november ook naar De Lytse Jonker.

Het dorpshuis is vanaf 19.00 uur open, aanvang gespreksavond: 19.30 uur.

Het wordt op prijs gesteld als u zich tevoren aanmeldt via dominee@kerklangezwaag.nl of telefonisch: **06-39510898**.

Huisje op begraafplaats wordt opgeknapt

In september heeft timmerman Hans de Jong met hulp van een aantal vrijwilligers een begin gemaakt met het opknappen van het huis op de begraafplaats. Het meeste houtwerk aan de voor- en zijkant is vervangen. Het begint er weer goed uit te zien! Sowieso is een bezoek aan de begraafplaats, na alle werkzaamheden die daar de afgelopen jaren zijn verricht, de moeite waard.

Kerstprojectkoren voor Kerst

De zomer is amper voorbij, of we kijken al naar kerst. Zo gaat dat nu eenmaal in de kerk. Meta Oostingh is gevraagd om, net als vorig jaar een projectkoor te leiden dat zal meewerken aan de kerstavonddienst. Gelukkig heeft ze weer ‘ja’ gezegd! Iedereen die van (samen) zingen houdt, en van kerst: van harte welkom!

De repetitieavonden van het projectkoor zijn: 2, 9, 16 en 23 december. Aanvang: 20:00 uur. Locatie: in het Dorpshuis als er ruimte is, anders in de kerk.

Opgave wordt op prijs gesteld via dominee@kerklangezwaag.nl of tel. 06-39510898. Ook zal Meta het kinderkoor leiden dat in de kinderkerstviering op de middag van de Eerste Kerstdag van zich zal laten horen. De kinderen gaan oefenen, in het Dorpshuis, om **16:00 uur, eveneens op dinsdagmiddag 2, 9, 16 en 23 december**. Via de school en 't Klaverbletdsje zullen de kinderen in november een uitnodiging ontvangen.

Kerkendag 2025

26 oktober is de dag van Regionale Kerkendag.

Als Raad van Kerken hebben we een mooi programma voor deze dag in elkaar gezet met als thema : *Wat doet muziek met jou?*

9.30 Uur beginnen we in de Skâns met een viering waar veel muziek in zit en met samenzang van verschillende stijlen. De een heeft liever Johannes de Heer en de ander houdt van Opwekking. Ook is er in moderne muziek vaak een bijbelse achtergrond te herkennen. We proberen in de beperkte tijd die er is een reis door de kerkelijke muziek te maken. Dit onder leiding van de regionale pastores en met medewerking van het Interkerkelijk Koor Gorredijk.

Dit is de kans om elkaar te ontmoeten vanuit de diverse kerkelijke gemeenten uit de Raad van Kerken regio: van Tijnje tot en met Jubbega en van Hemrik tot aan Mildam. Na de viering in de Skâns zijn er verder activiteiten in en rondom de Ontmoetingskerk Gorredijk. Direct na de viering is er koffiedrinken, er zijn een aantal goede doelen die zich presenteren tijdens de goede doelenmarkt. (Opgave kan nog).

Tijdens het middagprogramma, na de gezamenlijke broodmaaltijd met soep, zijn er activiteiten in de vorm van Djembé (Afrikaanse trommels), samen een lied instuderen o.l.v. Jan Andries Dijkstra, bloemschikken met Margriet Banga (max 10 personen), bewegen op een bijbelverhaal o.l.v. Janny van Reenen en een puzzelwandeling. We sluiten de kerkendag rond 14.30 af met de resultaten van de workshops.

Om een idee te hebben hoeveel mensen mee willen eten, vragen we u/jou je op te geven bij Martine Zwaagstra martinevansteinvoorn@gmail.com of Joke Rudolphy jrudolphy@home.nl

Tot ziens op 26 oktober !

Uit de Regio

De Commissie Inspiratie voor de Regio Zuidoost Friesland organiseert de komende maanden de volgende bijeenkomsten:

Kennismaken met de geestelijke weg

Hoe kom ik dichterbij God of de bron van het leven? Hoe leef ik gelukkiger en meer in balans? Vele mensen voor ons zijn in hun leven hiernaar op zoek gegaan.

Woestijnmonniken en begeleiders uit de christelijke traditie beschrijven hoe mensen die weg zijn gegaan; wat hen hielp en wat valkuilen blijken te zijn. We maken kennis met vijf stappen op de geestelijke weg die zij onderscheiden en voegen daar een eigentijdse zesde stap aan toe. We werken met de brochure 'Afstemmen op de Eeuwige. Meditatie en bezinning op je geestelijke weg' van Corinne Groenendijk, waarin teksten en beelden uit de traditie ons de weg wijzen. Je merkt gaandeweg dat ze je meer open maken voor om de Eeuwige en zijn weg met jou op het spoor te komen. De bijeenkomsten starten meditatie rond een tekst van Etty Hillesum naast een tekst uit de Bijbel. Op deze wijze ontdekken we telkens meer stappen op de geestelijke weg. Naast vormen van meditatie

gebruiken we ook creatieve werkvormen. Om de inhoud tot zijn recht te laten komen is er een maximum van tien deelnemers.

Data: **donderdagavond 16 oktober, 20 november, 11 december, 15 januari, 19 februari en 19 maart**

Plaats: *de Ontmoetingskerk te Beetsterzwaag, Achter de Hiemen 41, 9244 BP*

Tijd: **19:30 tot 21:30 uur**

Kosten: €3,- per avond

Leiding: *ds. Hester Wouda*

Opgave: *h.j.wouda@gmail.com of 06-19704879*

Leiding: *ds. Hester Wouda*

Filmavond: *Le fils de l'autre*

We kijken samen de film *Le fils de l'autre* (de zoon van een ander). Net wanneer Joseph zijn dienstplicht bij het Israëliësche leger wil starten, ontdekt hij dat hij niet de biologische zoon van zijn ouders is. Hij is bij zijn geboorte verwisseld met Yacine, kind van een Palestijnse familie uit de Westelijke Jordaanoever. Deze onthulling verandert het leven van beide families ingrijpend. Het dwingt hen hun eigen identiteit, waarden en overtuigingen vanuit een totaal nieuw licht te bekijken. De film kwam uit in 2012 maar is nog steeds, juist nu, actueel. Na de film is het mogelijk om nog even met elkaar na te praten.

Datum: **dinsdag 25 november**

Plaats: **Mattheustsjerke van Langezwaag, 't Hou 9 8404 GH**

Tijd: **inloop vanaf 19.00 uur met koffie/thee, aanvang film: 19.30 uur**

Bijdrage: € 5,00

Opgave: *via pietsjevandermolen@hetnet.nl of 06 25278905 wordt op prijs gesteld*

Leiding: *ds. Christine Schlette*

De weg van de drie wijzen

In de Adventstijd leven we toe naar Kerst. Met Kerst ontmoeten we het Kind Jezus, Jozef, Maria, de herders, en ook de wijzen uit het Oosten. Allen hebben in de christelijke traditie aanleiding gegeven tot het vertellen van mooie verhalen. Dat geldt zeker voor de wijzen.

Er zijn een aantal prachtige legendes over hen ontstaan. Deze berusten niet alleen op fantasie, maar ook op overtuigingen over wat diepgewortelde christelijke waarden zijn.

In deze bijeenkomst zal er een oude legende over de wijzen worden verteld, maar ook verhalen over oude christelijke waarden. Het gaat om waarden die het Kind van Kerst in zijn latere leven heeft onderwezen. Wat voor kostbare waarden ontwaren we in deze verhalen? Hoe kunnen wij met de wijzen en hun wijsheid op weg gaan?

Dr. Stephan de Jong is emeritus-predikant, schrijver en verhalenverteller. Hij was tot begin 2023 verbonden aan de Protestantse Gemeente te Oudemirdum, Nijemirdum en Sondel, en is woonachtig in Oudemirdum.

Datum: **donderdag 4 december**

Plaats: *De Tjongervallei-kerk, Schoterlandseweg 20, Oudehorne*

Tijd: **19:30 uur**

Kosten: €5,-

Opgave via: *pietsjevandermolen@hetnet.nl of 06 – 25278905*

Leiding: *dr. Stephan de Jong*

COLLECTES

2 november

Collectedoelen

Najaarszending

China – Diaconale trainingen voor kerken

Kerken in China hebben steeds meer te maken met beperkende regelgeving vanuit de overheid. Toch willen ze laten zien dat ze er zijn. Ze zoeken mogelijkheden om Gods liefde in daden om te zetten, om zo aanwezig te zijn in de Chinese samenleving. Ze zijn bijvoorbeeld actief in de ouderen- en gezondheidszorg, de opvang van verslaafden, of hebben preventieprogramma's rond verdovende middelen en HIV/AIDS. De Chinese Raad van Kerken ondersteunt plaatselijke kerken met advies en diaconale trainingen.

QR-codes

16 november

Bartiméus fonds

Bartiméus Fonds is er voor alle mensen in Nederland die slechtziend of blind zijn. Ook als ze een meervoudige beperking hebben of problemen ervaren met zien door bijvoorbeeld niet aangeboren hersenletsel. Met 1.800 medewerkers en ruim 800 vrijwilligers stellen zij alles in het werk om mogelijk te maken dat mensen met een visuele beperking het leven kunnen leiden dat bij hen past. Dat is ambitieus. Maar voor minder doen ze het niet. Ze doen veel aan onderzoek, diagnostiek en behandeling. Ze begeleiden en adviseren door het hele land. Ze hebben eigen scholen, woonvoorzieningen en vormen van dagbesteding.

30 november

Zending

Rwanda – Kwetsbare kinderen een veilig thuis bieden

Na de genocide van 1994 startte Mama Rose Mwana Ukundwa (Geliefd Kind) op, een opvangcentrum voor weeskinderen. Tegenwoordig begeleidt de organisatie ieder jaar 1300 kinderen en hun verzorgers, die te maken hebben met hiv of andere beperking. Kinderen worden thuis bezocht, krijgen hulp op school. Verzorgers ontvangen steun met goed voedsel, inkomen en een zorgverzekering. Via sport en spel leren kinderen omgaan met hun ziekte. Want ook als je met hiv besmet bent, ben je geliefd en heb je een toekomst.

14 december

Werelddiaconaat

India – Alle kinderen naar school

In de Zuid-Indiase textielstad Tirupur wonen zo'n 150.000 migranten, sommigen met hun hele gezin. Omdat ouders de hele dag werken, worden veel kinderen aan hun lot overgelaten. En doordat zij de lokale taal niet spreken, gaan ze niet naar school. Partnerorganisatie van Kerk in Actie SAVE biedt 200 migrantenkinderen onderwijs in zowel hun moedertaal als de lokale taal. Na een jaar kunnen de kinderen doorstromen naar het regulier onderwijs. Ook zorgt SAVE voor voedzame middagmaaltijden en buitenschoolse activiteiten.

U kunt uw collecte overmaken door gebruik te maken van de QR-codes. Deze codes zijn ook te vinden bij het collecterooster op de website www.kerklangezwaag.nl.

Collecteopbrengsten

24 augustus 2025	Aanloophuis Heerenveen	€ 110,35
7 september 2025	Cliniclowns	€ 190,85
21 september 2025	Werelddiaconaat Libanon	€ 53,20

Hoe kwam het christelijk geloof in Friesland? Deel 5 (slot)

De kerk in Langezwaag heeft altijd een sterke bindende factor gehad in de gemeenschap van het kadastrale gebied Langezwaag, Luxwoude en Jonkersland. De kerk zorgde voor zielenheil voor haar kerkgangers en tot 1855 voor onderwijs in de consistorie naast de kerk in Langezwaag en met twee winterscholen in de Wijngaarden en Nije Sleat (Jonkerslân). Vanaf 1662 zijn de rekeningen en boeken van de Kerkvoogden bewaard gebleven en daar blijkt uit de kerk toen al zorgde voor een school en onderwijs in Langezwaag. In dat jaar kreeg de onderwijzer fl. 125,- aan loon en bovendien was hij ook koster, kloklouder, notulist en voorzanger. Later kregen door de grote uitgestrektheid en in de winter bijna onbegaanbare paden, Luxwoude (Wijngaarden) en de streek Jonkerlân (Nije Sleat) een winterschool. Omdat plattelands kinderen in de zomer veel moesten meewerken aan de oogst op de gemengde boerenbedrijven (boekweit, rogge, paarden, koeien, varkens en kippen) was er geen tijd voor onderwijs. De leerplicht werd pas in 1901 ingevoerd. Na de Franse tijd van Napoleon (1795-1813) werd de scheiding van kerk en staat steeds sterker. De rol van de overheid (gemeente) op het onderwijs nam toe, vooral om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Met de komst van een nieuwe school in 1855 tegenover de kerk is ook het onderwijs onder verantwoordelijkheid van de gemeente Opsterland gekomen en verdwenen de loonbetalingen uit de jaarboeken van de kerk.

Het Diaconie-Armhuis werd in 1891 opgericht door toedoen van ds. Van der Palm. Hij was een sociaal bewogen man en trok zich erg het lot aan van arme mensen die buiten hun schuld niet in staat waren in hun onderhoud te voorzien. Zij moesten van onbesproken gedrag zijn en minstens drie jaar lidmaat zijn van de Hervormde Gemeente te Langezwaag. Er was in die tijd een grote economische crisis onder andere door goedkope granen uit Amerika, terugval van publieke investeringen in infrastructuur. Het diaconiehuis is in 1928 gesloten maar de woningen en boerderij worden nog bewoond. Tegenwoordig bezit de kerk nog een huis aan de Finne 25 in Langezwaag welke beschikbaar is voor mensen die tijdelijk even onderdak moeten hebben. Van deze voorziening werd veelvuldig gebruik gemaakt door inwoners uit het dorp. Thans wordt de woning bewoond door een Oekraïense familie die gevlucht is voor de oorlog met Rusland.

De eerste predikant na de reformatie was Henricus Flammius (1600 tot 1604). Van drie van zijn opvolgers, de predikanten Petrus van Hijckema, Tjallingius Adema en Hendricus

Jongbloed zijn in de kerk nog grafstenen te zien. Een andere bekende predikant is geweest ds. Nicolaas Cornelis Balsum. Hij overleed in Langezwaag in 1881 op 49-jarige leeftijd en was hier al 22 jaar predikant geweest. Ds. Balsum was landelijk een bekend man en heeft vele lezingen gegeven maar ook voor Langezwaag heeft hij veel betekend. Een sociaal bewogen mens. Ook ds. J. van der Palm moet niet onvermeld blijven. Hij was bedenker van het eerder genoemde arnhuis maar ook mede initiator van Tuinbouw-en Exportmaatschappij aan de Wijngaarden (nu 't Paradys) in Langezwaag. Ds. Natzijs was bedenker van de zondagschool voor de jeugd en de daaropvolgende catechisatielessen, het kerkkoor, oprichter van de Boerenleenbank in 1911 waarvan hij zelf tot 1939 kassier is geweest. Verder staat op zijn palmares dat hij een stuwende kracht was van de Floraliavereniging.

In de moderne tijd zijn er allerlei stromingen in het kerkelijk geloof bij gekomen, maar de kerk is in omvang kleiner geworden. In Friesland zijn de gereformeerden en hervormden samen gegaan in de PKN-kerk (Protestantse Kerk in Nederland), ook in Langezwaag. Op toerbeurt verzorgd de huidige predikant ds. Frans Willem Verbaas de kerkdiensten in de dorpen Langezwaag, Tijnje en Terwispel. Het is een traditie geworden dat er tijdens het Floralia dorpsfeest in september een tentdienst wordt gehouden, die veelal wordt begeleid door muziekkorps OKK (Oefening Kweekt Kunst) uit Jonkerslân.

Met de afname van het kerkbezoek zijn de afgelopen decennia veel kerkgebouwen gesloten en verkocht voor bewoning of anders. Dat is in Langezwaag (nog) niet het geval mede door de pachtinkomsten van bezittingen in landerijen en samenwerkingen met andere omliggende dorpen. Voor de leefbaarheid en het verenigingsleven in Langezwaag, Luxwoude en Jonkerslân is de kerk altijd van groot belang geweest en nog steeds. Op cruciale momenten is de kerk niet alleen belangrijk geweest voor het geestelijk leven van haar leden en andere dorpsgenoten, maar ook voor de saamhorigheid in het dorp. En dat al bijna een millennium lang!

Bronnen: *Hoe God verscheen in Friesland* (Dirk Otten), *Kloosters in Friesland* (Erik Betten), *Momenten uit de kerkgeschiedenis van Friesland* (Ds. L.H. Oosten), De Haan familiearchief, Dorpenboek *Trije yn ien, - Jonkerslân, Langeweagen, Lûkswâld*, Wikipedia

Hielke de Vries

Teken elke week één vlammetje meer tijdens Advent.

Momenteel is de woning van de diaconie, aan De Finne 25 te Langezwaag, niet te huur omdat deze wordt bewoond door Oekraïense vluchtelingen

Contactgegevens kerk Langezwaag, Luxwoude, Jonkerslân

Predikant Ds. Frans Willem Verbaas	Minstrel 7 8448 TH Heerenveen	T 0513 85 69 92
		M 06 39 51 08 98
	E dominee@kerklangezwaag.nl	
Koster Henk de Vries	Jister 40 8404 GZ Langezwaag	M 06 29 52 69 72
	E koster@kerklangezwaag.nl	
Ouderling / Scriba Rinse Spits	Schansburg 48 8401 SG Gorredijk	M 06 22 46 56 71
	E scriba@kerklangezwaag.nl	
Ouderling Tjitske de Jong	Paradys 1A 8404 BV Langezwaag	M 06 10 84 44 09
	E tjitske.dejong.reidsma@gmail.com	
Administratie kerkrentmeester Jan Postmus	't Hou 28 8404 GJ Langezwaag	M 06 12 71 02 67
	E facturenkerkrentmeesters@kerklangezwaag.nl	
Bankrekeningnummer kerkrentmeesters: NL10 RABO 0334 6003 08		
Ouderling kerkrentmeester Martine Zwaagstra	't Hou 5 8404 GH Langezwaag	M 06 38 69 47 63
	E martinevansteivoorn@gmail.com	
Ouderling Leo Veldman	Lang' Ein 4 8404 BN Langezwaag	T 0513 68 91 01
		M 06 52 63 84 66
	E Veldman.l.m@gmail.com	
Diaken/administratie diaconie Geartsje Cuperus	't Hou 28 8404 BN Langezwaag	M 06 15 36 34 33
	E geartsjecuperus@gmail.com	facturendiaconie@kerklangezwaag.nl
Bankrekeningnummer diaconie: NL39 RABO 0334 6028 90		
Diaken Sietske Hendriks-Hooisma	Jister 46 8404 GZ Langezwaag	T 0513 68 89 88
		M 06 27 55 23 53
	E hooisma.sietske@gmail.com	
Diaken Liset Otten	't Hou 20 8404 GH Langezwaag	T 0513 68 96 33
		M 06 82 97 49 25
	E lisetotten@live.nl	
Administratie begraafplaats Henk de Vries	Jister 40 8404 GZ Langezwaag	M 06 21 99 48 91
	E begraafplaats@kerklangezwaag.nl	
Kerkrentmeester Erik Zwaagstra	't Hou 5 8404 GH Langezwaag	M 06 42 85 48 27
	E kerkrentmeester@kerklangezwaag.nl	
Redactie kerkblad Jelly de Vries	De Nije Sleat 9 8403 BE Jonkerslân	M 06 20 68 15 55
	E kerkblad@kerklangezwaag.nl	
Beheer website/communicatie Wietse Bosma	Skoalplein 29 8404 GV Langezwaag	T 0513 68 99 08
		M 06 45 63 04 63
	E webmaster@kerklangezwaag.nl	communicatie@kerklangezwaag.nl
Beheer Facebook Debora Zeldenrust	Lang' Ein 4 8404 BN Langezwaag	M 06 54 91 79 21
	E facebook@kerklangezwaag.nl	

*Een boog in de wolken als teken van trouw,
staat boven mijn leven, zegt: Ik ben bij jou!
In tijden van vreugde, maar ook van verdriet,
ben ik bij U veilig, U die mij ziet.*

